

MALTA

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tas-16 ta' Marzu, 2005

Citazzjoni Numru. 1084/2002

A

VS

B

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 25 ta' Settembru 2002 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti ccelebraw iz-zwieg fis-17 ta' April 2002 (Dok. "A");

Illi l-kunsens ta' l-attrici nkiseb b'qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-kunsens ta' l-attrici nkiseb b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha;

Illi l-kunsens ta' l-attrici inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga;

Illi l-konvenut rabat il-kunsens tieghu ma' kundizzjoni li tirreferi ghall-futur;

Illi ghalkemm il-partijiet, ghalkemm ma kienux interdetti jew marida b'mohhhom ma kellhomx fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg;

Illi z-zwieg ta' bejn il-partijiet kien zwieg ta' konvenjenza progettata u mwettqa mill-konvenuta ghall-insaputa ta' l-attrici;

Illi ghalhekk, l-istess attur talab lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg celebrat mill-kontendenti fis-17 ta' April 2002 huwa null ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 u 5 tal-process;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-attrici fit-13 ta' Novembru 2002 fejn il-Qorti pprefiggiet terminu ta' sittin (60) gurnata sabiex tipprezenta x-xhieda kollha taghha producibbli bil-procedura ta' l-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur tieghu.

Rat il-verbali tal-25 ta' Frar 2005 u tat-3 ta' April 2003 fejn il-kawza baqghet ghan-notifika tal-konvenut.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-nota ta' l-attrici datata 27 ta' Mejju 2003 fejn permezz taghha esebiet l-affidavits taghha (a fol. 15); ta' Francis Magri (a fol. 26) u ta' Maria Camilleri (a fol. 27);

Rat il-verbali tal-5 ta' Gunju 2003 u tad-9 ta' Ottubru 2003;

Rat ir-rikors ta' l-attrici fis-6 ta' Novembru 2003 fejn talbet in-notifika tal-konvenut tac-citazzjoni attrici wara l-hinjiet legali;

Rat id-digriet tas-7 ta' Novembru 2003 fejn il-Qorti laqghet it-talba;

Rat il-verbal 25 ta' Novembru 2003; tad-19 ta' Frar fejn l-attrici talbet li ssir in-notifika tal-konvenut *ai termini* ta' l-**artikolu 187 (3) tal-Kap 12** f'gazzetta lokali wahda u l-Qorti laqghet it-talba;

Rat ir-rikors ta' l-attrici tas-16 ta' April 2004 fejn talbet lill-Qorti sabiex tordna n-notifika tal-konvenut permezz tal-pubblikazzjoni fil-Gazzetta tal-Gvern u f'gazzetta lokali wahda u jekk ikun il-kaz, tawtorizza n-notifika bl-affissjoni;

Rat id-digriet tad-19 ta' April 2004 fejn il-Qorti laqghet it-talba;

Rat li l-konvenut gie debitament notifikat bil-procedura ta' l-affissjoni (a *tergo* ta' fol. 41);

Rat il-verbal tat-18 ta' Mejju 2004 fejn Dr. Leon Bencini pprezenta kopja ta' estratt minn gazzetta lokali;

Rat l-estratt ippubbikat fil-Gazzetta tal-Gvern fit-18 ta' Mejju 2004;

Rat li ghalkemm il-konvenut gie debitament notifikat bil-procedura ta' l-affissjoni u tal-pubblikazzjoni f'gazzetta lokali u fil-Gazzetta tal-Gvern, huwa baqa` ma pprezenta l-ebda nota ta' l-eccezzjonijiet u ghalhekk huwa kontumaci;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat ir-rikors ta' l-attrici tal-5 ta' Ottubru 2004 fejn talbet differiment sabiex il-kawza tkun tista' tigi deciza;

Rat id-digriet tas-16 ta' Novembru 2004 fejn il-Qorti cahdet it-talba;

Rat il-verbali tad-19 ta' Ottubru 2004 u tas-17 ta' Frar 2005 fejn il-kawza giet differita ghas-sentenza;

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat l-atti kollha l-oħra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi dawn il-premessi jwasslu sabiex jinghad li l-attrici qed tivvanta li l-imsemmi zwieg kien null u bla effett ghat-termini ta' l-**artikolu 19 (1) (c) (d) (f) (g) u (h) ta' l-Att XXXVII ta' l-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi rigward l-ewwel premessa ta' l-attrici li fuqha bbazat l-azzjoni taghha u cjoe' dik ibbazata fuq l-**artikolu 19 (1) (c) tal-Kap 255**, li jipprovdi li:-

Artikolu 19 (1): *“B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni oħra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:*

(c) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-oħra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga”.*

Il-Qrati taghna dejjem sostnew illi taht dan is-sub-artikolu:-

*“Iz-zwieg huwa null jekk wahda mill-partijiet taghti kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-oħra jew minn xi hadd iehor dwar xi kwalita` tal-parti l-oħra” (“**Sh A mart A Fattah xebba Perry vs Dr A Mifsud u PL Mifsud Bonnici**” – P.A. 22 ta' Novembru 1982).*

Illi element importanti ta' dan is-sub-artikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li jfixkel serjament il-hajja mizzewga, u

huwa mmaterjali jekk tali qerq jorigina minn naha l-ohra jew minn terzi persuni, ghaliex li huwa mportanti u determinanti huwa li l-qerq ikun sar sabiex jahbi xi kondizzjoni, fatt jew element serju fuq il-persuna jew il-hajja ta' wiehed mill-konjugi li jkun tali li jista' jaghti lok ghal disgwid serju ghal *consortium vitae* tant necessarju ghall-hajja mizzewga.

Illi fil-fatt **George V. Lobo** f'**"The New Marriage Law"** jghid li *"As t. J. Green puts it: "The basic issue is not so much the fraud but rather the presence of a factor significantly disturbing the 'consortium vitae' ... if one judges from a contractualist perspective, fraud is juridically significant since the law seeks to protect one party from the machinations of the other distorting the agreement. However, from a personalist standpoint, the real issue is the disturbance of the 'consortium vitae' and the source of the error is juridically irrelevant."*

Illi wkoll l-legislatur Malti llimita l-qerq fuq *"xi kwalita tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga"*. Din il-kawzali giet ikkonsidrata minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-kaz **"John Borg vs Paula sive Polly Borg"** (P.A. (VDG) 22 ta' Mejju 1995 - Cit. Nru. 591/94VDG) fejn gie osservat li:-

"..... kieku dak il-paragrafu 19 (1) (c) gie formulat b'mod differenti, wiehed ikun jista' jghid li japplika ghaz-zwieg civili l-artikolu 981 tal-Kodici Civili li evidentement hu aktar wiesgha fil-portata tieghu. Il-legislatur Malti, izda ghazel li jllimita l-qerq, bhala kawza ta' nullita' ta' zwieg, ghall-qerq dwar dawk il-kwalitajiet, oggettivament gravi, li jincidu fuq l-essenza, il proprjetajiet u l-ghanijiet taz-zwieg.

*The object of deceit must be a quality of the other contracting party which, in itself, will have to cause serious disturbance in the partnership of conjugal life; with this formula, the legislator intends that the quality **must be** objectively grave and establishes the partnership of conjugal life as an objective point of reference for the gravity of the quality so that the qualities are related to the essence, properties and ends of marriage. Therefore,*

those subjective qualities which cannot be objectively reconciled with conjugal partnership are irrelevant and, in this sense, they are merely arbitrary or trivial". (Viladrich P.J. Matrimonial Consent. Code of Canon Law Annot. - Caparros, E. et al. ed) 1993, Wilson and Lafleur, Montreal).

Illi l-Qrati taghna, inkluz fis-sentenza "**Carmelo Mifsud vs Anna Mifsud nee' Ignacakova**" (P.A. (RCP) 13 ta' Novembru 2002), dejjem sostnew li z-zwieg ikun null skond dan is-sub-artikolu jekk wahda mill-partijiet taghti l-kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi haddiehor dwar xi kwalita tal-parti l-ohra ("**Fattah xebba Perry vs Dr.A. Mifsud et**" (P.A. 22 ta' Novembru 1982). Skond il-gurisprudenza fuq citata, element importanti ta' dan is-sub-artikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzjed li fixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi kif inghad fis-sentenza "**Emanuel Walter Vella vs Mona Lisa Vella**" (P.A. (RCP) - 1 t'Ottubru 2002 - Cit Nru 801/96/RPC) il-kuncett ta' d-diskrezzjoni ta' gudizzju "*supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly.*

*Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism, immature character, affective immaturity and an emotionally unstable personality. Serious immaturity could very easily constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 **Sabattani** held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he*

has not, then he suffers from 'aementia', not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity"

Illi **G. Veness**, kif ikkwotat minn **N. Picard** in **'L'imaturite' et le consentement matrimonial**" (pg. 54-55) jghid is-segwenti:-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders to the 'ius in corpus and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazzjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg"** (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002); **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002); **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) I-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' **Viladrich** li jghid:-

"Thus, there is grave lack [of discretion of judgement] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of

mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties, which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. (Viladrich, P.J. "Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated" (Montreal, 1993) p. 686).

Illi fis-sentenza "**Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe**" (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

"Kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-Kap 255, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics". (Vidadrich, P.J. op. cit., p. 687).

Illi fis-sentenza "**Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed**" (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) inghad li:-

*"Fil-kawza "**Haidin vs Haidin**" (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-Qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda*

motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li vermament ikun irid johloq 'a partnership for life'.

*Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta` u l-assistenza, l-unita` u l-indissolubbilta' taz-zwieg, l-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreezzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza "**Micallef vs Micallef**" deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim'Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi rigward l-artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta, dan l-artikolu jiprovdi li hemm nullita' taz-zwieg:-

"(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Illi dan is-sub-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali ('*colorem habens, substantiam vero nullam*') kif ukoll dak parzjali ('*colorem habens, substantiam vero alteram*') tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frazi "*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu*", jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza "**Bonnici vs Bonnici**" (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi

ppruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluż mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **“Cali vs Dr. Albert S. Grech nomine”**. (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghacerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **“Galea vs Walsh”** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *“meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata”*. Illi fis-sentenza **“Muscat vs Borg Grech”** (P.A. 14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

“Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu”.

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fl-ismijiet **“Francesco Teuma vs Luigi Camilleri et”**, (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol. X p.912):-

“a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero”.

Illi fil-kawza **“Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine”** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *“meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, esklude a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn esklude a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskcludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali”*.

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel ma' l-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza "**Al Chahid vs Mary Spiteri**" (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li "*wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi ta' l-annullament taz-zwieg*".

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot il-kuncett ta' "*l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga*", u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza "**Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et**" (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-elementi essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-"*kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied*". L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza "**Aquilina vs Aquilina**" (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza "**Grech vs Grech**" (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-'*consortium vitae*' tikkomprendi zewg elementi, u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni "**Magri vs Magri**" (14 ta' Lulju 1994):-

*"Jekk din il-'*consortium vitae*' hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-'*consortium vitae*' tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja."*

Illi fil-fatt l-element ta' l-indissolubbilta' taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta' u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresupponi '*ius tantum*' dan l-element ta' indissolubbilta' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, **J. Edwards Hudson** (pg. 164-165), jispjega car li: *“indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power”*.

Illi wkoll, **D.J. Burns**, fil-kummentarju tieghu (**“Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions - A Historical Synopsis and Commentary”**. pg.151) jghid li *“it is not necessary that this intention (i.e. li teskludi l-indissolubilta’) was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract.”*

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **“Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard”** (P.A. (RCP) 15 ta’ Marzu 2000) u cjoe’:-

“Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mil-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero’ fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-omissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe’ ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe’ saret simulazzjoni parzjali”.

Illi hawn ta’ min jirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **“Joseph Ferriggi vs Mary Anne Ferriggi”** (P.A. (RCP) 7 ta’ Jannar 2003), u cjoe’:-

“minn dan kollu jidher li l-attur kellu fil-mument taz-zwieg tieghu mal-konvenuta difett serju ta’ diskrezzjoni fuq il-

*hajja mizzewga billi ssoggetta l-kunsens tieghu ghall-konvivenza mal-konvenuta ghall-kondizzjoni li huwa ma jkollux ulied mill-istess zwieg u dan ghalhekk iwassal sabiex din il-Qorti tikkonkludi li l-kunsens tal-attur kien ivvizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga u l-elementi essenzjali taghha u wkoll li bil-kunsens tieghu huwa eskluda pozittivament wiehed mill-elementi essenzjali taz-zwieg li huwa l-kuncett ta' prokreazzjoni ta' ulied, u hawn din il-Qorti tirreferi ghas-sentenzi "**David Mangion vs Maria Sciberras**" (P.A. (N.A.) 11 ta' Ottubru 1999); "**Imad Adel Hazory vs Gaetana Borg**" (P.A. (N.A.) 11 ta' Ottubru 1999); "**E vs F**" (P.A. (F.D.) 1 ta' Lulju 1994); "**Elizabeth Zammit nee' Consiglio vs John Zammit**" (P.A. (S.B.C.) 14 ta' Marzu 1986); "**Mary Hassanin nee' Spiteri vs Silvio Spiteri**" (P.A. (N.A.) 16 ta' Frar 2001) u "**Joseph Abdilla vs Maria Fenech**" (P.A. (N.A.) 21 ta' April 1999), u ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jigu milqugha a bazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255** ghar-ragunijiet imputabbli lill-attur".*

Illi premessa ohra fic-citazzjoni attrici hija dik a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (g)** li jipprovdi li z-zwieg huwa null:-

"(g) jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur".

Illi dwar l-**artikolu 19 (1) (g)** jinghad skond **J. Edward Hudson** "a condition could either be suspensive or resolute. It is suspensive if it delays the entry in effect of the obligation of an act until the condition itself is fulfilled. It is resolute if it dissolves the obligation only if it verifies itself and therefore renders it null. e.g. "I will live in marriage with you until I find someone who is more wealthy than you" ("**Handbook II for Marriage Nullity Cases**" pg. 107).

Illi l-**artikolu 19 (1) (h) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqara hekk kif gej:-

(h) "jekk xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma tkunx interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg,

ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg”.

Illi dan l-artikolu jitkellem dwar persuna, li ghalkemm mhux interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg. Ghalhekk, apparti interdizzjoni jew mard mentali, dan l-artikolu jinkludi wkoll stat mentali temporanju li jaghmilha mpossibbli ghal persuna li jaghti kunsens validu. Ezempji ta' dan hu jekk persuna tkun taht l-effett tax-xorb, tad-droga, jew ta' dipressjoni.

Illi **John R. Keating**, fil-ktieb tieghu **“The Bearing of Mental Impairment on the Validity of Marriage. An Analysis of Rotal Jurisprudence”** f'pagna 104 jaghti dan l-ezempju:-

“Let us take the case of the man who has determined to marry a certain girl but to carry him through the ordeal, gets drunk and expresses consent in such a state. The marriage, if it is null, is null not because of insufficient internal will, but because the act of manifestation was not a human act, a juridical act, an act capable of juridically signifying a virtually persevering internal will”.

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi jidher li l-partijiet izzewgu civilment fis-17 ta' April 2002 u jidher li l-unika raguni ghaliex il-partijiet izzewgu kienet li l-istess konvenut kien qed jigi mfittex mill-awtoritajiet tal-pulizija Maltija peress li kien irrizulta li l-istess konvenut kien qieghed hawn Malta minghajr permess, u fil-fatt kienu saru wkoll rejds mill-pulizija ta' l-immigrazzjoni fil-post fejn huwa kien joqghod ma' missieru u huh fl-lmsida. Minn hawn beda' jippressa u jinsisti ma' l-attrici biex jizzewgu u l-istess attrici kemm ghaliex kienet gja infatwata u kemm ghaliex hennet ghalih izzewgitu. Fil-fatt waqt li kienu qed isiru l-proceduri l-Qorti kontra l-istess konvenut u huwa kien allura arrestat, l-attrici kienet anke dehret il-Qorti u qalet lill-Magistrat li kienet lesta li tizzewweg lill-konvenut. Impressjonata kif kienet meta zaret lill-konvenut fil-habs, hija accettat il-proposta tieghu sabiex jizzewwegu.

Illi fil-fatt hekk sar izda l-partijiet lanqas damu xejn jghixu flimkien ghaliex fi ftit zmien il-konvenut beda' jiffrekwenta nisa ohra, jigri wahdu, u johrog sa tard bil-lejl, bla ma lanqas jfittex lill-attrici. Dan kollu sar meta l-istess konvenut akkwista d-dritt ta' *freedom of movement* f'dan il-pajjiz u allura ma hemm l-ebda dubju li huwa dahal f'dan iz-zwieg sabiex juza lill-attrici ghall-iskopijiet tieghu, li kienu ferm 'il boghod mill-impenn sabiex jhaddan u jirrispetta l-elementi essenzjali taz-zwieg. Jidher ukoll li huwa approffitta mill-attrici finanzjarjament u dan huwa kkonfermat mill-affidavit taghha, u dawk ta' missierha Francis Magri u minn Maria Camilleri.

Illi ghalhekk ma hemm l-ebda dubju li dan kien biss zwieg ta' konvenjenza, u l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat a bazi ta' l-**artikou 19 (1) (f) tal-Kap 255** u dak ta' l-attrici vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255**, ghaliex jidher car li l-istess attrici ma kienitx fi stat li tifhem u tapprezza l-elementi essenzjali taz-zwieg u fuq kollox mara ma tizzewwigx ragel ghaliex tithassru. Mill-provi kollha prodotti ma hemm l-ebda dubju li l-istess attrici kienet gravament immatura u kellha nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewwga.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti **taqta' u tiddeciedi**, billi fil-kontumacija tal-konvenut, **tilqa' t-talba attrici biss fis-sens hawn deciz**, b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg celebrat mill-kontendenti fis-17 ta' April 2002 huwa null ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi u dan a bazi ta' ragunijiet imputabbli lill-attrici a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u ghaliex il-kunsens tal-konvenut kien vizzjat a bazi ta' **artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Bl-ispejjez kollha jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----